КЪМ ВЪПРОСА ЗА ОБОБЩИТЕЛНИТЕ МЕСТОИМЕНИЯ В СЪВРЕМЕННИЯ БЪЛГАРСКИ И РУСКИ ЕЗИК

Енчо Тилев

Пловдивски университет „Паисий Хилендарски”

Съпоставителното изследване на близкородствените езици поражда интерес у лингвистите от дълго време и множество явления, присъщи на два или повече езици, вече са описани чрез метода на съпостяване. В настоящото изследване ние разглеждаме *pronomina distributiva et summativa*[1] в руския и българския език с оглед на тяхната лексикална и граматична семантика.

Местоименията като част на речта в славянски контекст имат нерядко доста спорен статут, като причините за това са няколко: различните подходи към класификацията на отделните видове местоимения (основани на форма или семантика), ограничаващата роля, която играе самото название на този клас думи – *местоимение* или *местоиме* в по-старите български граматики (срв. лат. *pronomen* и гр. *αντωνυμία*), и др. Споделяме дефиницията на И. Куцаров и Р. Ницолова, които определят местоименията като части на речта, които заместват или посочват имена, но които не назовават самите понятия, а само насочват към тях (Куцаров 2007: 84; Ницолова 2008: 142). Местоименията, бидейки субститути (у Д. Даскалова и Е. Добрева те са наречени *думи заместители* – вж. Даскалова, Добрева 1986), имат важната стилистична функция чрез тях да се избягват повторения, което прави речта по-стегната.

Не можем да се съгласим обаче с мнението, изразено от Р. Ницолова, че „за разлика от немски и от други славянски езици в български е невъзможно съчетанието *всички(те)* + бройно числително + съществително” (Ницолова 2008: 212). Според авторката единствено възможно е съчетанието *и* + бройно числително + съществително и като пример тя привежда изреченията: *Всичките пет книги са на масата* и *И петте книги са на масата*. Ние обаче смятаме, че и първото, и второто изречение са напълно допустими в съвременния български език. В полза на застъпваната от нас теза ще приведем някои примери, ексцерпирани от интернет: *Iveco присъства на* ***всичките пет***

[1] Тъй като този вид местоимения в двата изследвани от нас езика има различни названия (*обобщителни* в български и *определителни* в руски), а известни различия в терминологията се наблюдават и в другите славянски езици, предпочитаме в началото на статията да употребим латинския термин с оглед на конкретната му семантика, като по-нататък в работата по практични причини ще използваме най-често българското обозначение.

ОБРАЗЕЦ

континента[2]; *Жерард Пике отново поиска всичките шест купи*[3]; *Екипът се среща с всичките сто артисти от четиринайсет различни националности...*[4] Подобни примери могат да бъдат открити в пресата, в интернет пространството и в разговорната реч, което недвусмислено доказва тяхното съществуване и честата им употреба.

Библиография

Даскалова, Добрева 1986: Даскалова, Д., Е. Добрева. Думите-заместители в съвременния български език. – В: Български език. Год. XXXVI, 1986, кн. 5, с. 410–417.

Куцаров 2007: Куцаров, И. Теоретична граматика на българския език. Морфология. Пловдив, 2007.

Ницолова 2008: Ницолова, Р. Българска граматика. Морфология. София, 2008.

ОБРАЗЕЦ

[2] В: Ивеко, 01.05.2012, <http://web.iveco.com/bulgaria/company/pages/premises_and_plants.aspx>.
[3] В: Sporta.bg, 01.05.2012, <http://sporta.bg/?load=Football::Article&id=891681&championshipId=17001>.
[4] В: Стандарт, 01.05.2012, <http://paper.standartnews.com/bg/article.php?d=2012-01-04&article=394467>.